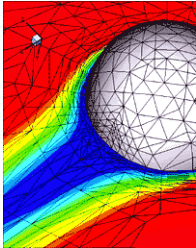
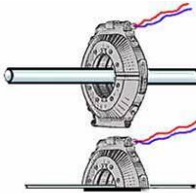
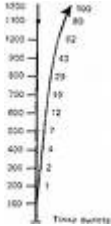

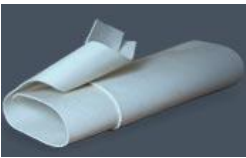
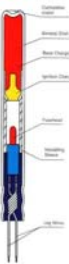
ИЛЮСТРОВАН ТЕРМИНОЛОГИЧЕН РЕЧНИК ПО БОЕПРИПАСИ

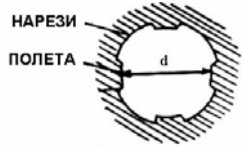
НАИМЕНОВАНИЕ	ДЕФИНИЦИЯ	СНИМКА
Амониево-селитрени взривни вещества	Взривни вещества, разработени на основата на основата на амониева селитра (амониев нитрат – $\text{NH}_4 \text{NO}_3$), като окислител	
Артилерийски изстрели	Боеприпаси, предназначени за стрелба от артилерийски системи (оръдия, гаубици и др.)	
Артилерийски изстрел с картузно зареждане (изстрел с картузно зареждане)	Артилерийски изстрел без гилза на който метателния заряд е поместен в торбички	
Артилерийски изстрел с унитарно зареждане (изстрел с унитарно зареждане)	Артилерийски изстрел в който снарядът, метателният заряд и средството за възпламеняване са съединени в едно цяло с помощта на гилза	
Артилерийски снаряд с ядрен заряд	Най-малкия калибър артилерийски снаряд снабден с ядрен заряд с калибър 152 mm, разработен в ВНИИ по техническа физика «Е. И. Забабахин» в гр. Снежинск, Челябинска област, Русия	
Балистика (от гръцката дума "бало" – хвърлям, мятам) <u>Вътрешна балистика</u> <u>Външна балистика</u>	Наука за законите на движение на артилерийски снаряди, ракети, куршуми и подобни летящи обекти Наука, изучаваща явленията, протичащи в канала на тялото на оръжията по време на изстрела, движението на снаряда (куршума) в канала на тялото и характера на нарастване на скоростта на снаряда (куршума) вътре в канала на тялото, както и в периода на последствие на барутните газове Наука, изучаваща движението на снаряда (куршума) в полето на гравитацията и въздушната среда	

<u>Крайна балистика</u>	Наука, изучаваща движението на снаряда в преградата	
<u>Ранева балистика</u>	Наука, изучаваща явленията за процеса на взаимодействие на куршума (осколката) с тялото на живия организъм и последствията от такова взаимодействие	
Балистична експертиза	Експертиза, чиито задачи могат да бъдат: определяне вида, системата, конструкцията и пр. , на огнестрелното оръжие и неговото техническо състояние; идентифициране на гилзите и други обстоятелства, конкретизиращи огнестрелното оръжие, използвано при извършване на престъплението (за съдебната балистична експертиза); обстоятелства, свързани с произвеждането на изстрела и т.н.	
Барут (метателно взривно вещество)	Взривно вещество със сравнително бавно горене и образуване на голямо количество газове, което се използва като средство за мятане (изтласкване) на куршуми, снаряди и ракети	
Боев изстрел	Артилерийски, минохвъргачен или гранатохвъргачен изстрел, съдържащ боев елемент, предназначен за бойна стрелба	
Боеприпаси	Изделия на военната техника, предназначени за поразяване на целта или за изпълнение на задачи, способстващи поразяването ѝ или възпрепятстващи действията на противника и обикновено съдържащи взривни вещества	
Боеприпаси за радиосмущения	Боеприпаси, предназначени за създаване на активни радиосмущения в УКВ честотния диапазон в тактическите звена на противника	
Боеприпаси с основно предназначение	Боеприпаси, предназначени за предназначение поразяване на целта	
Боеприпаси със специално предназначение	Боеприпаси, способстващи за поразяването на целта или възпрепятстващи действията на противника	
Боеприпаси със спомагателно предназначение	Боеприпаси, предназначени за изпълнение на учебно-практически задачи и изпитвания	
Бризантно взривно вещество	Взривно вещество с голяма разрушителна сила, наричана бризантност	

Бронебоен куршум (снаряд)	Куршуми (снаряди), предназначени за поразяване на бронирани цели с кинетична енергия и често съдържащи сърцевина (бронебоен сърдечник) от метал с висока твърдост или високо относително тегло	
Бронебойно-подкалибрено снаряд	Снаряд с бронебойно (пробивно) действие, чийто диаметър е по-малък от калибъра на оръдието има удължена форма и в полета си по траекторията е стабилизирани от оперение в задната си част	
Вещо лице	1. Познавач, експерт, поканен от съда или друг орган да даде мнение по определен въпрос. 2. Специалисти от различни области на науката, изкуството или техниката, които се назначават от органа на предварителното производство или съда за изясняване на определени въпроси от тяхната специалност, които имат отношение към процеса. Наказателно-процесуалният кодекс /НПК/ предвижда случаи, при които изслушването на вещи лица е задължително: за установяване причината за смъртта, характера на телесната повреда, вменяемостта на обвиняемия, способността на обвиняемите или свидетелите правилно да възприемат фактите, които имат значение по делото, и да дадат достоверни обяснения /показания/ за тях. В други случаи вещи лица се назначават, ако това се сметне за необходимо.	
Взрив	Физикохимичен процес на физично или химично изменение на веществата, съпроводено с бързо превръщане на потенциална енергия в механична работа, чрез отделяне на голямо количество силно нагreti газове за кратко време	
Взривателно устройство	Готово устройство, предназначено за взривяване (иницииране) на разривен заряд	
Взривно вещество	Вещество или смес, способно при въздействие върху него на начален импулс към саморазпространяващо се химическо превръщане във форма на взрив с отделяне на топлина и образуване на голямо количество газообразни продукти	
Взривно устройство	Механично устройство, предназначено за взривяване	
Въздушна ударна вълна	Ударна вълна, която се разпространява във въздуха	

Газодинамика	Наука, изучаваща явленията, свързани с изтичането на газове в периода на последствие, а също така и изтичането от соплото на реактивните снаряди , ракети, през отворстията на дулните спирачи и др.	
Готов заряд	Заряд с присъединено средство за инициране	
Граната с готови поражаващи елементи	Граната, в корпуса на която има вградени готови поражаващи елементи (с форма на сфера, цилиндър и др.) и който се разрушават на множество елементи (осколки) с точно определена форма	
Граната с полуготови поражаващи елементи	Граната, корпусът на която (или част от него) е обработен по подходящ начин или съдържа специални детайли, с което се гарантира разрушаването му при взрив на осколки с приблизително еднаква форма и маса	
Граната “сюрприз”	Граната, заложена в положение на взвеждане на места и по начин, гарантиращ изненада от неочакваното ѝ взривяване	
Гранатохвъргачни изстрели	Боеприпаси, предназначени за стрелба от гранатохвъргачи	
Далекобойност на правия изстрел	Това е най-голямата прицелна далекобойност, при която височината на траекторията не надвишана височината на целта	
Действие на боеприпасите	Съвкупност от процесите, които се извършват от боеприпасите или от техните съставни части при изпълнение на предназначението им	
Деривация	Явлението отклонение на снаряда (куршума) встрани от плоскостта на стрелбата	
Детонационна вълна	Достатъчно мощна ударна вълна, способна да предизвиква във взривното вещество взривоподобно (много бързо) разлагане отделяне на значително количество енергия и голям обем газове	
Детонация	Физикохимичен процес на взривно превръщане с максимално възможната за даденото взривно вещество скорост	

Детониращ шнур	Оплетен текстилен шнур със слабо пресувана сърцевина от бризантното взривно вещество ТЕН	
Динамит (от гръц. <i>Δυναμις</i> — сила) 	Взривно вещество, представляващо абсорбент, пропит с нитроглицерин, като може да съдържа и други компоненти, като селитра и др. Цялата маса обикновено се пресова в цилиндрични форми и се загъва в хартия или в пласмасова опаковка. Динамитът е изобретен от Алфред Нобел в 1866 г, а на 25 ноември е патентован с американски патент № 78 317.	
Дулна скорост	Скорост на движение на куршума, напускащ канала на цевта	
Експертиза	Процесуално средство за изясняване на обстоятелства, които могат да бъдат изяснени само с помощта на лица, имащи специални знания в областта на науката , изкуството или техниката. Освен експертизите, които могат да бъдат назначени по усмотрение на следователя, прокурора или съда, когато сметат това за необходимо, НПК предвижда случаи на задължителна експертиза. Тези случаи са: когато съществува съмнение относно причините на смъртта, характера на телесната повреда, вменяемостта на обвиняемия или неговата способност правилно да възприема фактите и да дава достоверни обяснения за тях (последното се отнася и до свидетелски показания).	
Еластично взривно вещество	Композиция на база хексоген RDX и свързварщо вещество бутадиенстиролов каучук и представляваща еднородна маса, която може да се формова във вид на гъвкаво платно, детониращи шнурове, удължени еластични кумулативни заряди с различна конфигурация, удължени взривни ленти и др. Използват се за рязане, взривно заваряване, щамповане и уякчаване на метали	
Електровъзпламенител	Мостче (къса жичка), запоено към краищата на изолирани проводници и обкръжено с възпламенителен състав във вид на твърдо топче, покрито с водоизолиращ слой	
Електродетонатор	Свързани в едно цяло капсул-детонатор и електровъзпламенител	
Заряд	Определено количество взривно вещество подготвено за взривяване	

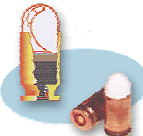
Изобретение	Произведение на техниката, което е ново в сравнение със състоянието на техниката, има изобретателско равнище и е промишлено приложимо в който и да е било отрасъл на промишлеността и селското стопанство. Не са изобретения: откритията, научните теории, идеите, математическите формули и методи, резултатите от художественото творчество, планове, правилата и методите на интелектуалната дейност, игри или делова дейност, представянето на информации и програми за електронно-изчислителни машини. Ползва се с правна защита чрез издаването на патент. Дали е налице изобретение, се установява от патентното ведомство по предвиден от закона ред.	
Импровизирани взривни устройства – ИВУ Improvised Explosive Devices – IEDs	Устройства, произведени и поставяни по импровизиран начин, съдържащи разрушаващи, смъртоносни, вредни, пиротехнически или запалителни химикали, създадени да разрушават, да изваждат от строя, да затормозяват или да разстройват, като обикновено за изработени без използването на бойни (военни) елементи	
Инициращо взривно вещество	Взривно вещество възприемчиво на възпламеняване, предизвикано от удар, набождане, триене или пламък, преминаващо за много кратко време във взривно превръщане, като полученият детонационен импулс обикновено се използва за възбуждане на детонация в друго, по-слабо чувствително взривно вещество	
Калибър на оръжието	1. Диаметър на канала на цевта по полетата или разстоянието между две диаметрално разположени полета (при нарезно оръжие) 2. Диаметър на канала на цевта при гладкостволно оръжие	
Капсулна втулка	Средство за инициране на горенето на метателния заряд на артилерийски снаряди	
Касетъчни боеприпаси	Боеприпаси, обикновено авиационни бомби или артилерийски снаряди, съдържащи и разпръскващи суббоеприпаси на местността	 Касетъчна авиационна бомба, пусната от 150-тo събординирано
Касетъчни суббоеприпаси	Боеприпаси, с малък калибър около 40-mm и обикновено с кумулативно-осколъчно действие, разпръсквани от касетъчни бомби или снаряди	
Контактно взривяване (или взривяване с пряк допир)	Взрив на заряд или взривно устройство, които се намират на разстояние, не по-голямо от 12 радиуса на взривното вещество от взривявания обект	

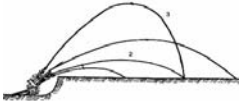
Коктейл “Молотов”	Стъклена бутилка, запълнена 2/3 с бензин и 1/3 машинно масло, с поставена надеждна запушалка (тапа) и привързан към гърлото напоен с бензин парцал. Запалва се парцала и се хвърля върху обекта така, че бутилката да се счупи. Високата ефективност на това средство е свързана с простотата на изготвяне, леснодостъпните материали и факта, че предизвикания пожар не се гаси с вода.	
Криминална експертиза	Най-разпространеният в следствено-съдебната практика вид експертиза. Насоките на експертната дейност и предметът на изследването тук са разнообразни и се обуславят от целта, респ. От задачата, поставена пред експертите от следователя или съда: изследване на почерка върху документ (почеркова експертиза), изследване движението на тела и оръжия (трасологична експертиза), изследване вида на оръжието по следите, оставени при използването му (балистична експертиза), одоролична, автотехническа, химическа и т. Н. Експертизи. Използването на криминалистичната експертиза е не само полезно, но в повечето случаи абсолютно необходимо средство в следствената и съдебната дейност.	
Кумулативен заряд	Заряд в тялото на който има кухина (вдлъбнатина) с определена форма и размери, спомагаща за съсредоточаване на енергията от взрива в определена посока	
Куршум	Част от патрона, изхвърляна при изстрел от оръжието и предназначена за непосредствено поразяване на целта	
Късоцевно стрелково оръжие	Огнестрелно оръжие от типа пистолет и револвер, стрелящо с куршуми на дистанция до 100 m	
Марка на барута	Условното обозначение на барута, указващо балистичните му свойства, състава, номера на заводската партия, годината на производство и завода	
Миделева площ (от англ. <i>middle</i> – среден)	Средата площ на сечение на осколката през центъра на масата ѝ	
Минохвъргачни изстрели	Боеприпаси, предназначени за стрелба от минохвъргачки	

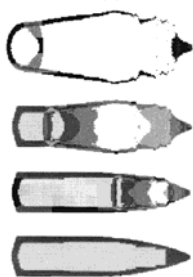
Наземен взрив	Взрив, при който зарядът се взривява на повърхността на земята (грунда) или в непосредствена близост до него	
Начална скорост	Скорост на движение на куршума, напускащ канала на цевта в момент на прекратяване на действието върху него на налягането на барутните газове	
Неконтактно взривяване (или взривяване с непряк допир)	Взрив на заряд или взривно устройство, които се намират на разстояние, по-голямо от 12 радиуса на взривното вещество от взривявания обект	
Неокончателно снаряжен изстрел	Изстрел с незавит взривател	
Несмъртоносно оръжие	Оръжие което не убива, а довежда живия организъм до безпомощно състояние	
Нечувствителни боеприпаси – НБП Insensitive Munition – IM MURAT (от френ. Munitions a risques attenues – MURAT	Боеприпаси, които функционират надеждно в нормални условия на експлоатация и чиято конструкцията гарантира намалена вероятност от невнимателно или случайно тяхно инициране, както и допълнителна защита на оръжието, материално-техническото осигуряване и персонала от продуктите на взрива и осколките, вследствие на случайно инициране	
Нитроглицеринов барут	Барут, получен след обработка на смесени в определено количество нитроглицерин и пироксилин	
Обемен взрив	Взрив от взривяване на смес от окиси на етилена, пропилена, метана, пропилнитрата, метил, ацетилен, пропадиен или пропан и окислител – кислород от въздуха	
Огнепроводен шнур (стар. – бикфордов шнур)	Оплетен текстилен шнур със слабо пресована барутна сърцевина от дребнозърнест черен димен барут	

Окончателно снаряжен изстрел	Изстрел на който снаряда е със завит взривател	
Окопен заряд	Съставни кумулативни заряди, предназначени за изкопаване по взривен способ на единични стрелкови окопи в твърд или замръзнал грунт	
Осколки	Летящи монолитни парчета от корпуса на взривно устройство (снаряд, бомба, граната, куршум и др.), предназначени за непосредствено поразяване на целта	
Патрони	Боеприпаси за стрелково оръжие с калибър до 20 mm	
Пиродетонатор (пиротехническа запалка)	Свързани в едно цяло капсул-детонатор и огнепроводен шнур	
Пиродинамика	Раздел от балистиката, изучаващ законите на газообразуване и възникване на движение на снаряда с отчитане на оохлаждането на газовете и извършването на механична работа	
Пироксилинов барут	Барут, получен чрез пластифициране на нитроцелулоза със спирт и етер	
Пиростатика	Раздел на вътрешната балистика, изучаваща законите на горене на барута, образуването на газовете и създаването на налягане в задснарядното пространство при неподвижен снаряд (куршум)	
Пиротехнически състав	Взривна система (смес), състояща се от няколко вещества, която се характеризира с това, че освобождаващата се при превръщането ѝ енергия не се изразходва изключително за механична работа, а се постига светлинен, звуков или запалителен ефект	

Пистолетни патрони	Патрони използвани за близък бой с ефективно разстояние на стрелбата до 100 m	
Плагиатство	Престъпление против авторското право. Осъществява се чрез издаване от свое име на чуждо произведение на науката или изкуството или на значителна част от него, както и чрез регистриране от свое име на чуждо изобретение или промишлен образец. За плагиатство се наказва и този, който, злоупотребявайки със служебното си положение, се включи като съавтор на изобретение или промишлен образец, или на произведение на науката и изкуството.	
Пластично взривно вещество	Бризантно взривно вещество на вид с форма на неголеми гранули, което след пресуване, дори на ръка, се превръща в пластична добре формоваща се маса	
Плочепробен изстрел	Изстрел, предназначен за изпитване на бронеплочи	
Подвижни въздушни мишени (ПВМ-А, ПВМ-ЗРУ, ПВМ-ЗРБ)	Боеприпаси, предназначени за обучение по тях за захват или боен пуск на стрелци-зенитчици или разчита на ПЗРК, имитиращи полета на нисколетящи цели (самолети, и др.), като излъчват силна инфрачервена светлина, изхвърлят лъжливи цели (ловушки), издават звук в полет по траекторията, наподобяващ този на пикиращ самолет и не се взривяват при среща със земята.	
Поразяващо действие	Способност на осколката (куршума) да нанасят поражение върху живия организъм	
Практически изстрел	Артилерийски, минохвъргачен или гранатохвъргачен изстрел, предназначен за учебно-бойна стрелба	
Пробиваемост (бронепробиваемост)	Способност на осколката (куршума), да пробива преграда (броня) на определено разстояние	
Пробивно действие	Способност на осколката (куршума) да прониква в различни прегради, характеризираща се с дълбочина на проникването или максимална дебелина на пробитата преграда	

Противотанкова мина	Мина, предназначена за унищожаване или повреждане на танкове и друга автобронетанкова техника. Обикновено се задейства от силата на натиска, упражнен върху нея от веригите на бронемашината.	
Разривен заряд	Заряд, запълващ корпуса на снаряд (гранатата, мина и др.) и служещ за разрушаването му на осколки или друго действие	
Ръчна пламегасяща граната	Граната, предназначена за гасене на огън в затворени помещения чрез използване на динамическия и гасящ ефект на разпръскван прахообразен състав	
Сила на барута	Работата, която могат да изваршат барутните газове при изгарянето на 1 kg барут	
Системопробен изстрел	Изстрел, предназначен за изпитване на изстрелващата система на здравина	
Скорост на разлитане	Скоростта на осколките, придобита от действието на продуктите на детонация	
Смесиви взривни вещества	Хетерогенни смеси, получени чрез механично сесване на гориво и свързващи вещества. Пример за смесиво взривно вещество е черния димен барут. Смесиви взривни вещества, наричани още смесиви барути или смесиви твърди ракетни горива, се използват масово за гориво на реактивни двигатели. В качество на гориво се използва най-често нитрати и перхлорати. В качество на гориво-свързващи вещества се използват високомолекулярни вещества, като каучуци, пластмаси, смоли и др.	
Средство за иницииране	Изделие (устройство), предназначено за възбуждане на детонация на готови заряди от взривни вещества и взривни устройства, на горене на барути и ракетни заряди, а също така за предаване на разстояние на силен взривяващ и възпламеняващ импулс	
“Стоп” патрони	Боеприпаси с несмъртоносно действие и със значителен възпиращ, психологически и физически ефект	
Съсредоточен заряд	Заряд с форма близка до тази на паралелепипед или цилиндър, ако дължината му не надхвърля четири пъти неговата ширина	
Тандемен кумулативен заряд	Заряд на кумулативен снаряд, съставен от два кумулативни заряда, поставени последователно един зад друг по оста на снаряда в посоката на движението му	
Точка на срещата	Точката на пресичане на траекторията с повърхността на целта (преградата) или земята - (бележи се с «с»)	

Траектория <u>Навесна траектория</u> <u>Настилна траектория</u> <u>Спрегнати траектории</u>	Кривата, описана от центъра на тежестта на снаряда (куршума) при полета му в изучаваната среда Траектория, която се получава при ъгъл на възвишение, по-голям от ъгъла на най-голяма далекост Траектория, която се получава при ъгъл на възвишение, по-малък от ъгъла на най-голяма далекост Две траектории, от които едната е настилна, а другата навесна, но и двете са с една и съща далекост																						
Тротилов еквивалент	Единица мярка за приравняване работоспособността на различните взривни вещества към тази на тротила	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Вид на ВВ</th><th>D, mm</th><th>β</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>хлороген и А-2С-2</td><td>8200</td><td>1</td></tr> <tr> <td>ТХ 50/50</td><td>7600</td><td>0,85</td></tr> <tr> <td>цирковна касетина</td><td>7300</td><td>0,63</td></tr> <tr> <td>дипитребитол</td><td>(7100)</td><td>0,60</td></tr> <tr> <td>тротил</td><td>6900</td><td>0,58</td></tr> <tr> <td>амитол 80/20</td><td>5500</td><td>0,45</td></tr> </tbody> </table>	Вид на ВВ	D, mm	β	хлороген и А-2С-2	8200	1	ТХ 50/50	7600	0,85	цирковна касетина	7300	0,63	дипитребитол	(7100)	0,60	тротил	6900	0,58	амитол 80/20	5500	0,45
Вид на ВВ	D, mm	β																					
хлороген и А-2С-2	8200	1																					
ТХ 50/50	7600	0,85																					
цирковна касетина	7300	0,63																					
дипитребитол	(7100)	0,60																					
тротил	6900	0,58																					
амитол 80/20	5500	0,45																					
Тротилова шашка	Отливка с правоъгълна форма от тротил с отвор по средата на широката стена за поставяне на капсел-детонатор. Използва се широко за извършване на взривни работи, най-вече от инженерните войски. През последните години е заменена с шашка с цилиндрична форма, поради по-добрата технологичност на производство.																						
Ударна вълна	Вълна, разпространяваща се в твърди, течни и газообразни вещества, отличава се с това, че предизвиква скокообразно (ударно) свиване на средата, през която преминава																						
Удължен заряд	Заряд на който дължината на страната, лежаща към разрушавания обект, надхвърля четири пъти неговата ширина																						
Учебен изстрел	Макет на изстрел, предназначен за изучаване устройството и принципа на действието му и за обучение в правилата и начините за работа с него																						
Фигурен заряд	Заряд, прилепващ и следващ формата на разрушавания обект и като правило е съставен заряд или заряд от пластично взривно вещество																						
Фронт на ударната вълна	Предната граница на зоната на свиване, възникваща при преминаването на ударната вълна през средата																						
Фугасно действие	Разрушително действие на заряд или взривноустройство в резултат на освободената потенциална енергия на взривното вещество																						
Халосен изстрел (патрон)	Артилерийски изстрел (патрон) без снаряд (куршум), предназначен за звукова имитация на стрелбата																						

Химически взрив	Изключително бързо протичащо саморазпространяващо се превръщане на някои химически вещества или смеси с отделяне на топлина и образуване на газообразни продукти	
Целокорпусна граната	Граната с монолитен корпус, който се разрушава на множество осколки с различна маса	
Черен димен барут	Дребнозърнест барут с еднообразен синьо-черен до сиво-черен цвят и леко блестяща повърхност на зърната	
Ъгъл на най-голяма далекобойност	Ъгълът на възвишение, при който се постига най-голямо разстояние на стрелбата	

Всички авторски права запазени!

Моля при ползване на материали от терминологичния речник да бъде цитиран като източник.

Автор: Валентин Радев

Версия 2.0